

certis nuntiis accepisset Guilielmus Normannus: Edwardi mortem gravissime dolere prae se tulit, cum interim animo discrucietur, Angliam quam jam spe devoraverat, e faucibus sibi fuisse praereptam. Protinus igitur ex suorum consilio legatos ad Haroldum mittit, qui promissorum sponsonis admonerent, simulque regnum repeterent. Ille re deliberata respondet, Quod ad Edwardi promissa pertinet Anglicum imperium promissis deferri non posse, nec se ejus promissis teneri, cum electione, non jure hereditario regnum sibi obvenerit. Quod ad suam sponsonem, ab homine capto vi, dolo, et perpetui carceris metu in Reipub. Anglica damnum et ordinum praedictum extortam, et proinde irritam esse, quam nec prestare si poterat debuisset, nec si vellet potuisset, cum rege nesciente et populo non adsentiente facta fuisset. Illud vero admodum iniquum videbatur postulare, ut Normanno peregrina stipis principi regno cederet: quod tanto omnium ordinum consensu susceperat. Hoc responsum parum aequis auribus accepit Normannus, Haroldumque latebras perjurio quaerere existimavit: alios igitur protinus eadem de causa legavit, qui commonesacerent qua jurissurandi religione obstructus teneretur, et perjuros exitium apud Deum, et dedecus inter homines manere. Verum quum jam Guilielmi filia Haroldo in pactis desponsa, qua quasi firmamentum sua sponsonis erat, fato erepta fuisset, minori cum humanitate tractati sunt, nec aliud quam antea responsum tulerunt. Ad bellum apertum jam omnia spectare caeperant. Haroldus classem instruit, milites conscribit, praesidia per littora locis opportunis disponit, et ad vim Normannicam propulsandam, quae usui videntur omnia parat. Prima tamen belli tempestas a Tostone Germano Haroldi fratre praeter omnium opinionem exorta est. Ille, vir animo elato et effero magna cum auctoritate aliquandiu Nordanhumbri praefuit, verum cum crudelitate in inferiores, superbia in principem, et odio in fratres grassaretur, ab Edwardo Confessore proscriptus in Galliam secessit, jamque auctore Baldvino Flandriae Comite, et suatore Guilielmo Normanno, ut probabile videtur (Tosto enim et Guilielmus duas Baldvini Flandrensis filias in matrimonio habuerunt) fratrem quem diu capitali odio, nunc aperto bello exercere incipit. E Flandria sexaginta piratarum navium classe solvit, Vectam insulam populatur, Cantii oram maritimam infestat, sed regia classis adventu territus sublatis velis, ad remotiores Angliae partes delatus in Licolnensi agro terram praedabundus conscendit, ubi ab Edvino et Morcaro praelio exceptus et fugatus Scotiam petiit, ut inde bellum redintegraret. Duplici jam belli expectatione hinc e Scotia, inde e Normannia omnium animi suspenseri erant, eoque magis quod in festo Paschatis Cometes tristi admodum specie septem plus minus diebus effulsit, qui anxias hominum mentes (ut turbulento fit tempore) ad infuustas praesensiones convertit. Haroldus vero intentis oculis omnes regni partes intuebatur, australe littus praesidiis firmabat. A Scotia et Tostone minus sibi timuit, cum

Cometes.

Malcolmu.

* Mil-Columbus Rex Scotorum intestinis malis constictaretur. Guilielmus interim multa animo de Anglia agit, rem cum ducibus subinde communicat, quos alacres et gestiente spe plenos vidit: pecuniae autem in tantum bellum constanda ratio difficilior videbatur. Nam cum in publico ordinum Normanniae conventu de pecuniario subsidio proponeretur, responsum est opes superiori contra Gallos bello ita accisas fuisse, ut si novum ingrueret bellum vix sua defendere potuerint; sua potius tuenda quam aliena invadenda, bellum illud etsi justum, minus tamen necessarium et imprimis periculosum videri: praeterea Normannos nequaquam teneri peregre in militiam proficisci. Nec

ulla ratione ad pecuniam conficiendam adduci potuerunt, Quamquam Guilielmus * Fitz-osbert vir summa apud Ducem et populum gratia omni ratione obnixè id ageret, et ut alios pertraheret, quadraginta naves suis impensis in hoc bellum promitteret. Dux quod publico conventu non poterat, alia ratione aggreditur: opulentissimum quemque seorsim ad se accersit, blande alloquitur, ut aliquantulum in hoc bellum conferant petat, illi quasi jam certamen esset jvrandi principis prolixè promittunt, promissisque statim in tabula relatis, vis pecuniae omnium opinione major cito coacta fuit. His rebus confectis opem et auxilium a vicinis principibus, Andium scilicet, Pictonum, Cenomanorum et Bononiae Comitibus petit, quibus latifundia in Anglia promittit. Philippum etiam Gallorum Regem adit, illique modo opem ferret, pro Anglia fidelitatis iussurandum ut beneficium praestitutum spondet. Verum cum minime e re Gallorum videretur, ut vicinus Normannus qui jam minus Gallo obaudiret, Angliae accessione adaugeretur (vicinorum enim potentia principibus semper suspectior) tantum aberat ut opem deferret, ut etiam ab invadenda Anglia deterreret. At ille nullo modo ab incepto abduci poterat, sed multo erat jam alacrior, et erectior Alexandri Pontificis Romani auctoritate munitus (ille enim jam primum in principes auctoritatem sibi usurpare inceperat) qui causa probata, sacratum vexillum in victoria et regni omen miserat, atque anathemate percusserat quicumque se opponerent. Copias igitur quas potuit maximas collegit, et classem numerosam ad S. Valerici opidulum (quod est ad Somae fluminis ostium) cogit, ubi diutius haesit, ventum secundum expectans, quem ut eliceret, S. Valericum loci praesidem votis fatigavit et donariis oneravit. Haroldus qui jamdiu ejus adventum cum suis frustra praesolatus erat, exercitum dissolvere, classem subducere, et littus relinquere constituit, tum rei frumentariae inopia coactus, tum quod Flandriae Comes ad illum scripserat, Guilielmum nihil hoc anno moturum: cui facile credidit, qui anni tempore navigationem praclusam existimaret, quod Aequinoctium jam suberat. Dum haec animo agit, novi ex improviso belli necessitate exercitum revocare adactus est. Haroldus enim cognomento Durus et Harfages, Rex Norvegiae (qui piraticam per Septentrionales Britanniae partes exercuerat, et Orcadas insulas jam subegerat) a Tostone in spem regni Anglici evocatus Tinam cum quingentis plus minus myoparonibus intrat, ubi suam etiam classem adjunxit Tosto. Cum hic aliquandiu agros populati essent: sublatis anchoris, Eboracensis agri littus legentes in Humbrum delati omni belli rabie circumquaque grassari caeperunt. Ad quos reprimendos Edvinius et Morcarus Comites tumultuariam militum manum educunt, verum illi Norvegorum impetum non tulerunt, sed effusa fuga plurimi una cum Comitibus sibi consuluerunt, plures autem in Ousam flumen ruentes fluctibus sunt hausti. Norvegi tum obsidionem urbi Eboraco inferre parant, quam statim deditione, obsidibus utrinque datis, recipiunt. Pauculis interpositis diebus Haroldus omnibus undique contractis copiis Eboracum contendit, et inde in Norwegos movet, qui castris positos loco tutissimo confederant, a tergo enim Oceano, a sinistra Humbro estuario, in quo eorum classis constitit, a dextra vero, et a fronte Derventione flumine quodammodo muniti. In eos tamen Haroldus animose invehitur, primum ad * pontem quo Derventio fl. jungitur, acriter decertatur, in quo Norwegum quendam aliquandiu univrsam Anglorum exercitum sustinuisse fertur, donec telo transfixus caderet: deinde aequa virtute fortunaque in ipsis castris aliquandiu pugnatur. Norvegi tamen demum dissipati, et in medio Haroldus ipse Norvegorum Rex, et Tosto cum maxima exercitus parte

* filius Osberti.

* Stanfor-de bridge prope Eboracum.